

การละเมิดอำนาจศาล

สายฟ้า

คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๒/๒๔๙๑ ได้ให้คำวินิจฉัยเรื่องละเมิดอำนาจศาลไว้อย่างน่าฟัง ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับโรงศาลนั้นไม่มีอะไรสำคัญเท่ากับการที่จะต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดการละเมิดอำนาจศาลเกิดขึ้น การละเมิดอำนาจศาลเกิดขึ้น ณ ที่ใด ความศักดิ์สิทธิ์แห่งศาลยุติธรรมย่อมเสื่อมเสีย ณ ที่นั้น เพราะแม้ว่าศาลจะได้ลงโทษผู้ละเมิดอำนาจศาลไปแล้วก็ดี การลงโทษนั้นก็หาได้เป็นหลักประกันว่าศาลมีความบริสุทธิ์ผุดผ่องเสมอไปไม่ ตามวิธีการแห่งระบอบประชาธิปไตยที่ได้แบ่งแยกอำนาจอธิปไตยออกไปหลายอย่างนั้น อำนาจตุลาการเป็นอำนาจที่จะพิทักษ์รักษาความปลอดภัยและเสรีภาพของมนุษย์ตามเหตุผล ที่ใดอำนาจตุลาการไม่ศักดิ์สิทธิ์ที่นั้นย่อมเกิดยุคเข็ญ บ้านเมืองสมควร

* เนื่องจากนิตยสาร *การเมือง ฉบับที่ตีพิมพ์บทความนี้ครั้งแรก* ซึ่งสำนักพิมพ์อ่านเสาะหามาได้นั้น มีจำนวนหน้าไม่ครบ เป็นเหตุให้บทความนี้มีเนื้อหาที่ขาดไปในช่วงท้าย ซึ่งเราได้แต่ใส่ [...] ไว้ - บ.ก.

ที่จะจัดการให้ศาลยุติธรรมได้เป็นหลักประกันในความ
ปลอดภัยและเสรีภาพ ตลอดจนเป็นหลักประกันในการ
วินิจฉัยข้อพิพาทอย่างเป็นธรรมโดยแท้จริง การจัดการนี้
น่าจะมีได้หมายความว่า จะจัดการแก้ไขกฎหมายที่
ว่าด้วยการศาล หรือจัดการอบรมปมนิสัยผู้พิพากษาให้
พ้นจากภาวะกิเลสอันชั่วช้าสามานย์ หรือจัดการปลูกฝัง
ความรู้ความคิดในตัวผู้พิพากษาให้เป็นผู้ทรงธรรมะ และ
ทรงความชัดเจนในความรู้ทั้งหลายเหล่านั้น หากจะได้จัดการ
ปฏิวัติการศาลเสียใหม่ เลนินได้กล่าวว่า “ใครจะว่าเราไม่
จัดการแก้ไขปรับปรุงศาลก็ช่างเขา แต่เราจะต้องเลิกล้าง
การศาลยุติธรรมอย่างเก่าเสียให้สิ้นเชิง” การจัดการศาล
ยุติธรรมอย่างใหม่หรือการปฏิวัติการศาลยุติธรรมนั้น
เป็นหลักใหญ่หลักหนึ่งแห่งการปฏิวัติระบอบการปกครอง
ซึ่งการปฏิวัติเมื่อปี ๒๔๗๕ ของเรายังหาได้ก้าวไปถึงไม่.

ตามคำพิพากษาฎีกาซึ่งกล่าวข้างต้นนั้น ความสำคัญ
นอกจากจะอยู่ที่การตีความตามกฎหมายว่าอะไรเป็นการ
ละเมิดอำนาจศาลแล้ว ยังอยู่ที่ศาลได้ลงโทษพนักงาน
อัยการในการดำเนินคดีฝ่ายโจทก์ของเขาซึ่งศาลชั้นต้นได้
กล่าวว่า ลงโทษ “เพื่อจะได้เป็นตัวอย่างแก่คู่ความทั้งหลาย
ต่อไป” และศาลอุทธรณ์ยังว่า “ควรลงโทษเพื่อให้สำนึกไว้”
ส่วนศาลฎีกานั้นก็ว่าการลงโทษของศาลอุทธรณ์นั้น “เป็น
ผลดีอยู่แล้ว” ศาลฎีกาได้กล่าวถึงฐานะของศาลไว้ว่าเป็น “ผู้
กระทำการในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” อันเป็น

คำกล่าวที่ชวนให้คิด เพราะมิใช่คำกล่าวของผู้ที่รู้แจ้งเห็นจริงในระบอบการปกครองตามลัทธิประชาธิปไตย และเป็นคำกล่าวที่ตั้งศาสตร์แห่งระบอบ “แผนการณ์จงรักภักดี” ไว้เหนือสิ่งอื่น อันที่จริงศาลทั้งหลายควรจะได้ระลึกด้วยว่า พนักงานอัยการที่ได้ดำเนินคดีความตามหน้าที่ทางราชการอยู่ในศาลทั้งหลายนั้น มิใช่ได้ดำเนินไปในฐานะส่วนตัวหรือในฐานะตัวแทนรัฐบาล แต่ได้ดำเนินไปในนามแห่งและเพื่อเกียรติศักดิ์แห่งมหาชนชาวสยามทั้งหมด ในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอำนาจประชาชนย่อมสำคัญยิ่งกว่าอำนาจพระมหากษัตริย์ เพราะฉะนั้นจากกล่าวได้ว่า พนักงานอัยการย่อมมีเกียรติกว่าและสำคัญกว่าศาลหลายเท่าตัว แต่โดยเหตุที่ทุกสิ่งเป็นการสมมุติ เราจึงไม่เคยได้ยินว่าพนักงานอัยการผู้ใดได้กล่าวอ้างถึงเกียรติและความสำคัญอันยิ่งใหญ่ของตน แต่การที่ศาลจะลงโทษพนักงานอัยการโดยกล่าวว่าเพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่คู่ความทั้งหลายต่อไปก็ดี หรือเพื่อให้สำนึกไว้ก็ดี หรือว่าการลงโทษนั้นเป็นการดีแล้วก็ดี เหล่านี้จึงคล้ายกับเป็นการสบประมาทพนักงานอัยการทั่วทุกตัวคน และเป็น การสบประมาทประชาชนชาวสยามทั้งหมด ทั้งเป็นการทำลายต่ออำนาจอันยิ่งใหญ่ของประชาชนด้วย เมื่อถึงขั้นนี้วิธีการแก้ไขก็น่าจะได้ใช้วิธีของสหายนลินินดังกล่าวข้างต้นนั้น

เราไม่ทราบข้อเท็จจริงโดยละเอียดว่าพนักงานอัยการผู้นั้นได้กล่าวในคำฟ้องอุทธรณ์อย่างไรจึงเป็นเหตุให้ศาล

โทษเคืองถึงกับถือว่าเป็นการก้าวร้าวดูหมิ่นศาล ในการดำเนินคดีความในศาลทั้งหลายนั้น เราไม่เห็นด้วยเลยกับการใช้ถ้อยคำฟุ่มเฟือยไม่สุภาพและก้าวร้าวต่อศาล แม้ว่าผู้นั้นจะเป็นถึงพนักงานอัยการ เพราะยอมแสดงว่าได้ทำการอย่างไม่มีสมบัติผู้ดี และได้ทำการอันเกินเลยจากฐานะของพนักงานอัยการ และถ้าหากใครได้ทำเช่นนั้น เราก็มองว่าควรจะอยู่ในความสอตส่งของกรมอัยการเป็นพิเศษ เราไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งที่กรมอัยการจะอดหนุนให้ได้เป็นนักเลงโตในฐานะของพนักงานอัยการ และการแสดงความลบหลู่ศาลในหน้าที่ของพนักงานอัยการนั้น เป็นการแสดงความไม่สมควรสมานในการปฏิบัติราชการระหว่างกัน ซึ่งมีแต่จะทำให้ราชการและความยุติธรรมเสื่อมเสียไป ถ้าหากพนักงานอัยการผู้ใดไม่เห็นชอบด้วยกับการปฏิบัติของศาลเขาย่อมมีหน้าที่แต่จะดำเนินการไปตามกฎหมายที่มีอยู่เท่านั้น เขาไม่ควรใช้กฎหมายบังคับเพื่อแอบแฝงคำวิวาทลบหลู่ศาลเป็นอันขาด เพราะเมื่อเขาไม่มีความเคารพศาลซึ่งเรารู้กันว่าเป็นผู้ทำการในพระปรมาภิไธยเสียแล้ว เขาจะมีความเคารพในพระมหากษัตริย์หาได้ไม่ แต่อย่างไรก็ดี การทั้งนี้มิใช่จะกินความเลยไปถึงการไม่ยอมรับนับถือในองค์พระมหากษัตริย์ว่าเป็นที่เคารพสักการะตามรัฐธรรมนูญ อย่างที่พวกศาลชอบพูดกัน

ศาลชั้นต้นได้กล่าวว่พนักงานอัยการผู้นั้น “อาศัยคำอุทธรณ์เป็นเครื่องบังหน้าเพื่อต้องการกล่าวคำหมิ่นประมาท

ศาล” ซึ่งความข้อนี้ถ้าเป็นจริงก็ย่อมจะเป็นที่น่าเสียใจแก่พนักงานอัยการทั่วไปหมด ในฐานะของนักกฎหมายย่อมเห็นและทราบซึ่งกันแล้วว่า การหมิ่นประมาทกันนั้นเป็นการผิดเพียงไร แม้ว่าผู้ถูกหมิ่นประมาทจะเป็นจริงดังคำหมิ่นประมาทนั้น การกระทำการหมิ่นประมาทศาลนั้นเป็นการเริ่มต้นแห่งการทำลายสังคมแห่งมนุษยชาติ แต่โดยเหตุที่เราไม่ทราบข้อเท็จจริงแห่งถ้อยคำที่พนักงานอัยการผู้นั้นได้กล่าว เราจึงหาควรได้วินิจฉัยถึงในข้อนี้ไม่ ตามที่ปรากฏในฎีกาดังกล่าว ศาลถือว่าพนักงานอัยการได้ทำผิดฐานละเมิดอำนาจศาลโดยเหตุที่ก่อความรำคาญให้แก่ศาล และเป็นการฝ่าฝืนข้อกำหนดของศาลชั้นต้น หาได้ลงโทษเพราะหมิ่นประมาทศาลโดยกล่าวคำก้าวร้าวในอุทธรณ์ไม่ หรือพูดให้ชัด ศาลลงโทษเพราะพนักงานอัยการผู้นั้นยืนยันคำฟ้องอุทธรณ์ของตน ไม่ได้ลงโทษเพราะเขียนอุทธรณ์มีถ้อยคำก้าวร้าวศาล การเขียนอุทธรณ์มีถ้อยคำก้าวร้าวศาลเป็นแต่มูลเหตุที่นำไปสู่การละเมิดอำนาจศาลเท่านั้น (แต่ตามคำพิพากษาศาลฎีกาตอนนี้เขียนรว ๆ จึงต้องดูย้อนไปถึงคำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ด้วย)

ตามความเห็นของศาลชั้นต้นว่าพนักงานอัยการผู้เรียงอุทธรณ์นั้นอาศัยคำอุทธรณ์เป็นเครื่องบังหน้าเพื่อต้องการกล่าวคำหมิ่นประมาทศาล จึงให้ลงโทษ

ศาลอุทธรณ์กล่าวว่า ถ้อยคำในฟ้องอุทธรณ์เป็นการก้าวร้าวเสียดลศาล และเป็นคำที่ไม่จำเป็นต้องกล่าว ศาลชั้น

ต้นให้แก้ไขเอาค่าเหล่านั้นออกเสียก็หาแก้ไข ไม่ ยืนยันจะ
อุทธรณ์ด้วยถ้อยคำเหล่านั้นให้ได้ เป็นการก่อความรำคาญ
ให้แก่ศาลไม่สิ้นสุด และพนักงานอัยการผู้นั้นได้เข้ามา
อยู่ในศาลเพื่อเหตุนี้ ถือว่า มีการกระทำการเป็นการประพฤติด
ตนไม่เรียบร้อยในบริเวณศาล จึงได้ลงโทษเพื่อให้สำนึกไว้

ศาลฎีกาว่า ถ้อยคำในฟ้องอุทธรณ์นั้นเป็นถ้อยคำ
ก้าวร้าวเสียดสีศาลอย่างแรงไม่ควรนำมายื่นต่อศาลอันเป็น
การประพฤติดตนไม่เรียบร้อยในบริเวณศาล และเมื่อศาลสั่ง
ให้แก่ถ้อยคำนั้นก็แก้ไข ไม่แก้ เป็นการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนด
ของศาลที่สั่งห้ามไม่ให้ก่อความรำคาญแก่ศาลหรือที่สั่งไม่
ให้ดำเนินคดีในทางประวิงให้ซักช้าหรือฟุ่มเฟือย เมื่อขัดขึ้น
จึงยอมผิดฐานไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของศาลอีกประการ
หนึ่งจึงลงโทษ

ตามบทบัญญัติเรื่องละเมิดอำนาจศาลซึ่งศาลอาจ
ลงโทษผู้ละเมิดได้เองทันทีนั้น ไม่มีบัญญัติให้ลงโทษผู้ที่
หมิ่นประมาทศาลได้เลย ผู้ใดหมิ่นประมาทศาล ผู้นั้นควรจะ
ถูกลงโทษต่อเมื่อศาลซึ่งเป็นผู้เสียหายไปร้องทุกข์ขอให้
พนักงานสอบสวนดำเนินคดีขึ้นมา หรือศาลนั้นได้ฟ้องผู้
หมิ่นประมาทต่อศาลเอง ฉะนั้นการลงโทษของศาลชั้นต้นใน
เรื่องนี้โดยอาศัยเหตุผลว่าพนักงานอัยการผู้นั้นอาศัยคำ
อุทธรณ์เป็นเครื่องบังหน้าเพื่อต้องการกล่าวคำหมิ่นประมาท
ศาลจึงไม่ถูกต้องแม้หากว่าจะได้มีการหมิ่นประมาทจริง

คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์เป็นคำวินิจฉัยที่สมควร

เพราะได้วินิจฉัยไว้เบื้องต้นก่อนว่าพนักงานอัยการผู้นั้น
ได้อยู่ต่อหน้าศาลหรืออยู่ในบริเวณศาลแล้ว และได้วินิจฉัย
ต่อไปว่าเมื่อได้อยู่ในบริเวณศาลแล้วได้ประพุดิตินไม่
เรียบริ้อยในบริเวณศาลนั้น เพราะเหตุที่ได้ก่อความรำคาญ
ให้แก่ศาล จึงให้ลงโทษ คำวินิจฉัยเช่นนี้เป็นคำวินิจฉัยตาม
บทบัญญัติเรื่องละเมิดอำนาจศาล หากได้เป็นการวินิจฉัยนอก
คอกไม่ จึงย่อมควรรับฟังและถ้าพนักงานอัยการผู้นั้นได้
ทำผิดจริงและศาลลงโทษไปก็หาอาจที่จะตำหนิศาลได้ไม่

แต่เราจะต้องวินิจฉัยกันให้ละเอียดว่าการกระทำของ
พนักงานอัยการผู้นั้นได้กระทำไปตามขอบเขตต์ของ
กฎหมายหรือไม่ และจะถือได้หรือไม่ว่าได้ก่อความรำคาญ
ให้แก่ศาล หรือได้ประพุดิตินไม่เรียบริ้อยในบริเวณศาล

พนักงานอัยการผู้นั้นได้มาเซ็นทราบคำสั่งในศาล
และได้มายืนยันอุทธรณ์ของตนในศาล ฉะนั้นเขา่อมอยู่ใน
บริเวณศาลอย่างไม่มีปัญหา ปัญหามีเพียงว่าเขาได้ก่อความ
รำคาญให้แก่ศาลหรือไม่ ถ้าเขาก่อความรำคาญให้ศาล เขา
ก็ควรจะได้ประพุดิตินไม่เรียบริ้อยในบริเวณศาล

เรื่องมีว่าเขาได้เขียนอุทธรณ์ซึ่งศาลชั้นต้นเห็นว่า
ถ้อยคำก้าวร้าวศาล “เพนทำนองว่าศาลทำไปนั้นไม่ยุติ-
ธรรม” และศาลได้ขีดเส้นแดงไว้ที่ถ้อยคำซึ่งศาลเห็นว่าก้าว
ร้าวนั้น ศาลสั่งว่า “ให้โจทก์แก้ไขข้อความให้เรียบริ้อยก่อน
จึงจะรับเป็นอุทธรณ์” พนักงานอัยการผู้นั้นได้เรียงอุทธรณ์
ใหม่มายื่นซึ่งศาลก็ยังเห็นว่าถ้อยคำในอุทธรณ์ใหม่เป็นการ

ก้าวร้าวอีก จึงสั่งว่า “แสดงว่าโจทก์จงใจหมิ่นประมาทศาล ให้โจทก์จัดแก้ไขใหม่จึงจะรับอุทธรณ์ และให้นัดโจทก์มาศาล” ตอนนี้นักงานอัยการผู้นั้นไม่ยอมแก้ ได้ยื่นคำร้อง ยืนยันอุทธรณ์นั้นไปศาลชั้นต้นจึงดำเนินการลงโทษ

พฤติการณ์ดังนี้ย่อมจะเห็นได้ว่า ศาลเห็นว่าอุทธรณ์โจทก์ไม่สุภาพจึงให้แก่ โจทก์ก็แก้ แต่ศาลยังเห็นไม่สุภาพอีก ได้ให้แก่อีก คราวนี้โจทก์ยืนยันไม่แก้ ศาลจึงต้องลงโทษเพราะไม่มีทางแก้ไขอย่างอื่น ถ้าพูดในข้อหาเห็นใจก็น่าเห็นใจศาลอย่างยิ่ง แต่ถ้าจะถือว่าพนักงานอัยการผู้นั้นก่อความรำคาญให้แก่ศาลนั้นก็ดูจะยังไม่ถูก เพราะเมื่อศาลสั่งให้แก่ในชั้นแรก เขาก็แก้แล้ว เปนแต่ศาลเห็นว่าไม่ดี จะให้แก่อีก การที่เขาไม่ยอมแก้จะถือว่าก่อความรำคาญให้แก่ศาลหาได้ไม่ เพราะผู้อุทธรณ์ย่อมมีสิทธิที่จะยืนยันอุทธรณ์ของตนไปให้ศาลสูงได้วินิจฉัยต่อไป การที่ศาลเห็นว่าอุทธรณ์นั้นไม่เรียบร้อยหรือไม่สุภาพ แสดงว่าศาลเห็นว่าไม่เปนอุทธรณ์หรืออุทธรณ์ไม่ถูกต้อง เมื่อผู้อุทธรณ์ยืนยันศาลก็ควรสั่งยกไป เขาจะได้อุทธรณ์คำสั่งไปยังศาลสูง การที่ผู้อุทธรณ์ยืนยันอุทธรณ์ของตนก็เป็นวิธีการตามกฎหมายอย่างหนึ่งอันเปนสิทธิที่จะยื่นอุทธรณ์ไปให้ศาลสูงวินิจฉัย เพราะตามวิธีการในโรงศาลยอมเปิดโอกาสให้เขาได้ทำเช่นนั้น และเขาก็ได้ทำไปในกรอบของกฎหมาย วิธีการทางกฎหมายที่ศาลจะใช้ต่อการยืนยันนั้นยังมีอยู่ คือการสั่งไม่รับอุทธรณ์หรือยกอุทธรณ์นั้นเสีย การยืนยันอุทธรณ์เป็น

การกระทำตามกฎหมายและวิธีการในโรงศาล ถ้าจะถือว่า
เป็นการก่อความรำคาญแก่ศาลแล้ว วิธีการยื่นยันฟ้องหรือ
ยื่นยันอุทธรณ์ฎีกานั้นก็ไม่ได้ ฉะนั้นคู่ความก็ไม่มีสิทธิจะ
ได้กระทำการตามลักษณะที่กฎหมายอนุญาตและไม่มีสิทธิ
กระทำตามความคิดเห็นของตน ศาลไม่มีสิทธิอย่างใดที่จะ
บังคับให้ผู้ยื่นคำคู่ความได้แก้ไขถ้อยคำอย่างโน้นอย่างนี้
เพราะถ้าบังคับได้โดยถ้าเขาไม่แก้ตามและยื่นยันขึ้นมาจะ
เป็นการก่อความรำคาญให้ศาลซึ่งจะเป็นเหตุให้ฎีกลงโทษ
ฐานละเมิดอำนาจศาลแล้ว คู่ความก็ไม่มีหนทางที่จะได้
รับความยุติธรรมเลย เพราะไม่อาจแสดงข้อเท็จจริงและ
ข้อกฎหมายให้ปรากฏในสำนวนคดีความได้ การที่ศาลสั่ง
ให้เขาแก้ไขอย่างโน้นอย่างนี้นั้น ถ้าศาลสั่งได้และจำจะ
ต้องปฏิบัติตามแล้ว การกระทำของศาลนั้นก็ไม่ใช่อื่นไกล
นอกจากจะเข้าทำนองการเผด็จการในศาลยุติธรรมแห่ง
กรุงสยาม เช่นโจทก์ยื่นฟ้องระบุนันเกิดเหตุไปแล้ว ศาลสั่ง
ให้แก้เป็นวันอื่น ซึ่งถ้าแก้ก็จะเป็นการผิดจากข้อเท็จจริง
ซึ่งศาลจะต้องยกฟ้องในที่สุด โจทก์ยอมไม่แก้ได้ ถ้าจะถือ
ว่าศาลได้สั่งไปให้แก้และไม่แก้เป็นการละเมิดอำนาจศาล
เพราะศาลรำคาญเช่นนี้ ก็ดูประหนึ่งว่าความรำคาญของ
ศาลอยู่เหนือความยุติธรรมทั้งมวลของมนุษย์ เข้าใจว่าผู้
บัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งคงไม่เพ่ง
เล็งให้ศาลกลายเป็นคนขี้รำคาญจนเสียความยุติธรรม
เช่นนี้ หรือในกรณีที่ทนายยื่นคำร้องว่าถูกแต่งตั้งให้เป็น

นายจำเลยเตี้ยนี้ ไม่มีเวลาเตรียมตัว เป็นการไม่สามารถจะว่าความได้ทันท้วงที่ เช่นนี้ ศาลก็ต้องยอมรับฟัง ส่วนที่จะสั่งอย่างไรนั้นเป็นอำนาจของศาล แต่ที่จะสั่งให้เขาแก้คำร้องเสียใหม่ให้พูดแต่ว่าสามารถหรือไม่สามารถนั้นเป็นการมัดมือชก และไม่ชอบด้วยความยุติธรรม เป็นการพยายามที่จะปกปิดข้อเท็จจริงมิให้ปรากฏในสำนวนคดี-ความอันเป็นวิธีการเผด็จการในศาลยุติธรรมเหมือนกัน และเป็นเหตุให้คู่ความฝ่ายนั้นต้องได้รับความเสียหายในการดำเนินการอุทธรณ์ฎีกาในภายหลัง ดังนั้นถ้าหากศาลมีอำนาจสั่งได้และถ้านายไม่แก้จะต้องถือว่าละเมิดอำนาจศาลแล้ว การเผด็จการในศาลยุติธรรมก็ย่อมไม่มีปัญหาว่าจะเป็นไปได้หรือไม่

การยื่นอุทธรณ์เป็นวิธีการตามสิทธิในกฎหมายจะถือว่าเป็นการก่อความรำคาญอย่างไรไม่ได้ เมื่อไม่เป็นการก่อความรำคาญแล้ว จะถือว่าผู้ยื่นอุทธรณ์ผิดคดีไม่เรียบร้อยในศาลไม่ได้ การที่ถือว่าผู้ยื่นได้ละเมิดอำนาจศาลจึงย่อมไม่ถูกต้อง

ศาลฎีกาฟังไปในข้อที่ว่า คำอุทธรณ์ที่ให้แก้แล้วไม่แก้ นั้นเป็นคำก้าวร้าวศาลไม่ควรนำมายื่นต่อศาล ถ้ายื่นต้องถือว่าประพฤติตนไม่เรียบร้อยในศาล แต่ศาลฎีกาก็หาได้กล่าวไม่ว่าคำอุทธรณ์ที่ว่าไม่เรียบร้อยก้าวร้าวศาลนั้นมียุติอย่างไร พูดคลุมๆ ไปเฉยๆ เท่านั้นเอง ดังนั้นย่อมไม่ชอบด้วย การเรียงคำพิพากษา คำพิพากษาศาลฎีกาเป็นคำพิพากษา

เคลือบคลุมฟังไม่รู้เรื่อง และการวินิจฉัยข้อกฎหมายโดยไม่แสดงข้อเท็จจริงนั้นก็น่าจะเป็นการไม่ถูกต้องอย่างมาก แต่ข้อนี้ควรจะฟังให้เป็นคุณแก่ศาลฎีกาว่า ศาลฎีกาคงจะเจตนาลงความเห็นดังกล่าวข้างต้น คือได้ลงความเห็นไปอย่างศาลอุทธรณ์กล่าวแล้วนั่นเอง โดยถือว่าเมื่อให้แก่ก็ไม่แก่ จึงเป็นความรำคาญซึ่งถือว่าประพัตติตนไม่เรียบร้อย แต่ก็น่าฉงนที่ศาลฎีกากล่าวต่อไปอีกว่าแม้เมื่อศาลชั้นต้นสั่งให้แก่ก็ไม่แก่ เป็นการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของศาลที่สั่งห้ามคู่ความมิให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาในทางก่อความรำคาญหรือในทางประวิงให้ชักช้าหรือในทางฟุ่มเฟือย การขัดขืนต้องด้วยมาตรา ๓๑ แห่งประมวลวิธีพิจารณาความแพ่งฐานขัดขืนไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของศาลที่ศาลมีอำนาจออกตามมาตรา ๓๐ จึงเป็นการละเมิดอำนาจศาล การวินิจฉัยข้อหลังนี้ไม่ปรากฏเลยว่าศาลชั้นต้นได้ออกข้อกำหนดเช่นนั้นอย่างไรเลย ศาลฎีกาได้วินิจฉัยข้อกฎหมายข้อนี้โดยไม่แสดงข้อเท็จจริงอีก และก็เข้าใจว่าตามรูปเรื่องแห่งคดี ศาลชั้นต้นก็คงจะไม่ได้ออกข้อกำหนดในเรื่องนี้ไว้อย่างใด ข้อกำหนดที่ศาลฎีกาว่านั้น คงจะเป็นคำสั่งศาลชั้นต้นที่ให้แก้ถ้อยคำในอุทธรณ์นั่นเอง

แต่การที่ศาลสั่งให้แก่ถ้อยคำในอุทธรณ์นั้น ต้องถือว่าที่ศาลสั่งให้แก่เป็นคำแนะนำของศาล หาใช่ข้อกำหนดของศาลไม่ เพราะถ้าคู่ความยืนยันก็ต้องส่งยกอุทธรณ์นั้นตามกฎหมาย ข้อกำหนดเป็นระเบียบการอย่างหนึ่งของศาล

ข้อกำหนดเช่นนี้เมื่อศาลได้กำหนดแล้ว การจะเป็นฝ่าฝืนข้อกำหนดได้ก็ต่อเมื่อศาลได้สั่งเสียก่อนว่าการกระทำนั้นเป็นการฝ่าฝืนข้อกำหนดของศาลแล้วจึงดำเนินการลงโทษไป ในคดีนี้ศาลชั้นต้นไม่ได้สั่งเลยว่าพนักงานอัยการได้ฝ่าฝืนข้อกำหนดของศาล และไม่ได้กล่าวอย่างใดเลยว่าศาลได้ออกข้อกำหนดอย่างนั้นอย่างนี้ ศาลชั้นต้นน่าจะไม่วัดด้วยซ้ำไปว่าตนได้ออกข้อกำหนดไปอย่างไร ปัญหาเรื่องข้อกำหนดไม่มีแม้ในชั้นศาลอุทธรณ์ ไปมีแต่ในชั้นศาลฎีกาเท่านั้น

อึ่งวิธีการที่ศาลจะออกข้อกำหนด ศาลจะต้องออกโดยแจ้งชัด ให้ความที่ออกไปนั้นเป็นข้อกำหนดของศาลและได้ออกบังคับไว้อย่างไร ไม่ใช่ศาลสั่งในสำนวนแล้วถือเป็นข้อกำหนดได้ ถ้าถือเช่นนั้น คำสั่งศาลย่อมเป็นข้อ

[...]

พิมพ์ครั้งแรกใน *การเมือง* 27 พ.ย. 2491